

Ko bom kos rjave zemlje, se bom
tudi takrat prepoznal in cenil samo po svojih dejanjih?

Prav gotovo, da bom imel svojo težo: deloval
torej proti središču zemlje. Rastline
bom pušchal skozi svoja lica: kot brado.

Enako zbran. Enako počasen. Enako
trden. Vedno. Še veliko bolj
bom začuden nad samim seboj,
saj si bom zadostoval.

LENKA, POZDRAVI MAMO IN... IN BABICO!

Anton Ingolič

Kako zoprno je to izpraševanje! Midva, Oman, se bova pogovorila o migraciji prebivalstva v naši državi... Razloži, Oprešnik, našo državno ureditev... Pavlič, ti nam pa povej, kako je v Socialistični federativni republiki Jugoslaviji rešeno narodnostno vprašanje... Dolgo, že predolgo nismo slišali Piskernika. Da te ne bo nihče motil, pridi sem na oder... Tudi ti, Puhar, si med dvema ocenama, Slovenci v zamejstvu bodo odločili, ali boš imel ob koncu semestra iz zemljepisa dve ali tri. Besedo ima vprašani, drugi pa pazite. Da razen zemljepisne knjige, zemljepisnega zvezka in atlasa ne vidim nič drugega na klopi. Kaj sem rekel, Meglič? In vidva, Trdina in Kravs, s čim se ukvarjata? Prosim, prosim! No, Puhar, začni!... Uh, kako dolgočasno, dolgočasno, dolgočasno! Tovariš profesor, dajte nam rajši tiho pismeno vajo s petimi ali kar petnajstimi vprašanji! Še bolje, če bi sestavili teste, na katere bi mi odgovorili le z da ali ne, v pol uri bi bilo opravljeno, za nas in za vas, zdaj se pa to prežvekovanje vleče že tretjo uro in še ga ne bo konec do zvonjenja. Pa znate tako lepo in zanimivo predavati, razlagati, pripovedovati. Vsem tistim, ki jih še niste vprašali, kar zaključite oceno, saj ste že nekajkrat rekli, da vsakemu dijaku prizadevanje za geografijo in tudi znanje berete že z obraza, pogledjte nas in napišite ocene, potem pa pripovedujte o deželah, kjer prebivajo slovenski izseljenci! Pripovedovali ste že o Vestfaliji, severni Franciji, Belgiji pa Nizozemski, na dolgu ste nam še za Egipt, kjer ste, kakor ste povedali, že tudi bili, in kamor se je tudi odselilo lepo število Slovencev-Primorcev. Povejte torej kaj o

deželi piramid, sfing in o Aussuanskem jezu! Tam sije zdaj sonce, sonce od zgodnjega jutra do poznega večera, pri nas pa leži megla od zgodnjega jutra do poznega večera in še vso noč. Tovariš profesor, govorite nam o afriškem soncu, o puščavskem pesku, o sfingi! Predvsem pa o sfingi! Je res skrivnostna kot življenje? Res človek, ki jo je videl, nikoli ne pozabi njenega skrivnostnega, okamenelega nasmeha? Zaprite redovalnico, stopite semle k prvi klopi in pripovedujte nam o sfingi, o sfingi življenja! O njej vemo še manj kot o tisti egiptovski kamniti nakazi... Puntar, približno koliko Slovencev torej živi v zamejstvu?... Uh, danes ste pa res samo profesor! Še R, samo en R in prišli boste do S. Sevnik in Sivec. Sevnik bo gotovo moral pripovedovati o drugih Jugoslovanih, ki so se izselili to in prejšnje stoletje, mene pa boste vprašali... Katerega poglavja še nismo ponovili? Sestav naše zemlje. Sivec, označi slovenski alpski, panonski, kraški in primorski svet! Ne, tako ne govorite z menoj. Lenka... Lenka Sivec, ti, ki se, kakor vem, zelo zanimaš za geografijo, nam boš povedala, kakšne so značilnosti slovenskega alpskega sveta... In bom povedala, saj sem se res učila in, upam, tudi naučila. Vendar ne zato, ker bi me zemljepis tako strašno zanimal, marveč ker... No, tega vam ne morem povedati, pred razredom sploh ne. Že čez deset minut, morda že prej, bom stala tule ob prvi klopi in govorila, vi pa me boste poslušali, kakor da vse to, o čemer bom govorila, slišite prvič. In vendar bom samo ponovila, kar sem prebrala v šolski knjigi, predvsem pa tisto, kar ste nam vi povedali. Trudila se bom, da bom uporabila zgolj vaše besede in vaše stavke. Hočem, da vidite, kako sem vas poslušala, kako v meni odmevajo vaše besede, vaše misli. Ves čas me boste gledali s svojimi toplimi rjavimi očmi in se mi prijazno smehljali, ob koncu pa, kot v prvi konferenci, boste razredu morda dejali: Ste slišali? Tako se je treba učiti! Z razumevanjem. In pripovedovati je treba s svojimi besedami! In k prvima dvema peticama boste napisali še tretjo ter meni in vsemu razredu sporočili, da bom ob semestru imela iz vašega predmeta odlično. In že boste poklicali Slokanovo ali Škodlarja, če ste Slokanovi oceno že zaključili. In spet dolgčas, dolgčas, dolgčas...

Ozrla se je okoli sebe.

Sošolci in sošolke so se po večini sicer sklanjali nad klop, toda pred seboj niso imeli ne zemljepisnega zvezka ne zemljepisne knjige in tudi ne atlasa, marveč so listali po kdove kakšni knjigi ali reviji, nekaj pa se jih je potihoma pogovarjalo; le nekaj tistih, ki še niso bili vprašani ali še niso imeli zaključene ocene, je brskalo po svojem ali sošolčevem zemljepisnem zvezku ter nervozno prelistavalo zemlje-

pisno knjigo. Na odru se je preklasti Puhar še vedno prestopal z noge na nogo in v potu svojega obraza trgal iz sebe kratke, po večini nedokončane stavke, profesor pa ga je potrpežljivo poslušal, vsak čas pripravljen, da dijakov načeti stavek dokonča in tako reši utopljenca, ki ga je vrtinec že vlekel v globino. No, končno je s profesorjevo pomočjo le izplaval. Ampak drugi semester se bomo učili, dragi Puhar, jaz zares nisem predsednik reševalnega društva. Zelo revna dve. Kaj pa je s teboj, Ravnik? Tiha vaja štiri, ustno iz prve konference tri in tudi iz druge tri. Ali znaš za štiri, morda celo za pet? Zadovoljen sem s tri. Torej tri. Vendar človek ne sme biti nikoli zadovoljen s povprečjem, nenehno si mora prizadevati za nadpovprečnim, izrednim, tako v šoli kot v življenju. No, gremo dalje.

In zdaj sem jaz na vrsti.

»Lenka... Lenka Sivec!«

Šinila je pokonci, kakor da jo je vrgla kvišku nevidna vzmet. Njena sicer bleda lica je zalila rdečica, svetlo sinje oči so se ji zableščale, vse telo ji je zdrhtelo od vznemirljivega pričakovanja.

Profesorjeva glava z gostimi, kostanjevimi lasmi, ki so jim posebni osiveli lasje dajali poseben lesk, in z izrazitimi moškimi potezami se je kak trenutek še sklanjala nad redovalnico, nato pa se dvignila in tople rjave oči so se ustavile na visoki, vitki plavalasi dijakinji.

»Midva, Lenka... Lenka Sivec, bova oceno samo zaključila,« je spregovoril profesor prijazno, »vprašana si bila takoj v začetku prve konference, prva, kajne, in dobila si odlično, tiho vajo konec prve konference si pisala odlično, drugo konferenco pa tudi sodeluješ, že iz obraza ti vidim, da vse znaš. Torej odlično.« Že se je sklonil nad redovalnico, da bi vpisal oceno, a se je spet zravnal, se ozrl po razredu in vprašal: »Je kakšna pripomba?«

»Ni, ni!« je prišlo od tu in tam, iz zadnje klopi pa: »Naša Odlika si zasluži šestico in ne petico!«

Profesor se je nasmehnil, še enkrat s toplim pogledom pobožal Lenko, ki je še vedno stala ob svoji klopi, in se nagnil nad redovalnico ter zapisal petico.

»Tudi Slokanovi bom zaključil. Prav dobro. Je prav?« je rekel in napisal štirico, ne da bi bil dvignil pogled. »Pač pa se moram pogovoriti s Škodlarjem, ki ga še sploh nisem slišal, saj v prvi konferenci ni dal glasu od sebe. No, Škodlar, pridi bliže in opiši nam slovenski alpski svet, gore in ravnine, soteske in doline, slapove in... sploh vse, kar je značilno za naš alpski svet.«

Lenka se je končno le spustila nazaj na svoj sedež. Nikjer ni bilo več ne puščobe ne dolgočasja. Še megla tam zunaj je ni motila in ne mrak, ki je lezel v razred. Lepo je sedeti tik pred katedrom, tik pred njim, ki le na videz posluša Jernejevo jecljanje, misli pa gotovo še vedno nanjo, ki ji je pravkar zapisal petico. To priča njegov komaj opazni smehlaj. Naj se mar smehlja Jernejevim bedastočam, ki jih sploh ne sliši, sicer bi ga vendar zavrnil, celo spodil v klop. Se ni ob naštevanju alpskih dolin morda spomnil na ekskurzijo v Logarsko dolino? To je bila moja najlepša gimnazijska ekskurzija, sploh najlepša ekskurzija. Med avtobusno vožnjo nič posebnega, ko smo izstopili in se napotili peš do Rinke, pa je pristopil k meni, ko sem vsa zavzeta občudovala lepoto s soncem obsijane doline in gorskih vrhov naokoli. Ti je všeč? Zelo. Torej hodiš na planine? Hodim. Poleti in pozimi? Samo poleti, v počitnicah. Zakaj pa ne tudi pozimi? Ne znam se smučati. Pa bi se naučila. Je v šoli preveč učenja. Te šola veseli? Zelo. Katere predmete imaš najrajši? Fiziko, kemijo in matematiko. Takšna in podobna vprašanja. Nič posebnega, vendar se je bilo lepo pogovarjati. Nič profesorskega ni bilo v njegovem glasu, tudi v njegovih vprašanjih ne, čeprav so se sprva tikala le šole. In doma, kaj počneš doma, ko opraviš s šolo? Berem. Romane? Rajši imam poljudno znanstvene knjige. Tako? Bereš pod orehom pred hišo ali za hišo pod jablanami? Poznate našo hišico? Kako je ne bi poznal! Ne veš, da sem leto dni stanoval zgoraj v podstrešni sobici? Res? Ti mama ni povedala? Ne. Tudi babica ne? Tudi babica ne. Da, zadnje visokošolsko leto, to je bilo, čakaj, to je bilo leta petintrideset — šestintrideset. Ne mama ne babica mi nista tega povedali. Se z mamo ne razumeta? Zakaj se ne bi razumeli? Pa z babico? Tudi. In ti nista povedali? Nista. Mama še vedno dela v pletilnici? Še vedno. Babica pa hodi po hišah prat in pospravljat, kajne? Hodila je do pomladi. In odtlej? Bolna je, hudo bolna. Pred vojno je bila čvrsta in zdrava, ne morem si misliti, da je bolna. Raka ima. O, reva! Kaj pa oče? Očeta že pet let nisem videla. Je v inozemstvu? Naj mu povem ali ne? Ni naš razrednik, komaj pred mesecem je prišel na šolo, kaj mu torej mar, kako je pri nas, čeprav je leto dni stanoval zgoraj v podstrešnici. Pa mi je sam priskočil na pomoč. Kajne, oče in mama se ne razumeta najbolje? Sploh se ne razumeta... že pred osmimi leti je oče mamo zapustil in se oženil vdruogo. Ni se preveč začudil. Torej je že vedel? Pred petini leti je z drugo ženo in otrokom, ki ga ima z njo, odpotoval nekam na jug, menda na Hrvaško. A tako? Tega torej ni vedel. Pa mama, se je omožila vdruogo? Ni se. In se tudi ne bo? Kakšna vprašanja! Če bi me kak drug profesor, tudi razrednik, kaj takšnega vprašal, bi mu

dejala, naj se rajši zanima za svoje stvari. Ni čakal na odgovor. Kdo stanuje zgoraj v podstrešnici? Od prve gimnazije jaz, prej pa so stanovale razne podnajemnice. Podnajemnice? Da, podnajemnice, po ena, včasih tudi po dve. Tesna, malce mračna sobica, a z lepim, širokim razgledom na polja, pašnike in gozdove vse do Save. Zdaj zapirajo razgled stanovanjski bloki, ki so jih zgradili pred štirimi ali petimi leti. Škoda. In zrak, kakšen zrak! Še in še sva se pogovarjala o naši hišici pa o mami in babici. Vse do Rinke. Šele pred slapom se je pomešal med druge in začel razlagati. Med vožnjo nazaj je ves čas govoril z vsemi, na postaji pa je pristopil k meni in mi rekel: »Lenka, pozdravi mamó in... in babico! Da, naročil je pozdrave za mamó in... in babico. In potem še dvakrat, sredi decembra, ko je bila babica v bolnišnici, in pred dobrim tednom, ko se je babica vrnila iz bolnišnice: nekaj vprašanj o naši hišici, mami in babici, a tudi o meni, in ob koncu: Lenka, pozdravi mamó in... babico! Babica se je za pozdrave vsakokrat pristrčno zahvalila, mama pa je rekla samo: Hvala. In niti ne preveč ljubeznivo, kakor da ji ni prav. Delo v pletilnici jo ubija in ji jemlje živce, reva je, vendar bi bila lahko vesela profesorjevih pozdravov. Pozdravlja jo z babico vred, čeprav sta preprosti delavki, in v lepem spominu ima našo hišico s podstrešnico, čeprav je tako majhna in skromna. Tega je zmožen samo profesor Petrin, najboljši izmed vseh profesorjev, kar sem jih imela, pravičen in nadvse ljubezniv. A z nikomer ni tako ljubezniv kot z menoj, nikomur ne naroča pozdravov za domače, nikogar ne kliče tudi z imenom... Ampak zakaj mi mama in babica nista povedali, da je leto dni stanoval v naši podstrešnici? Ko sem jima v začetku šolskega leta povedala, da imamo za zemljepis novega profesorja, profesorja Petrina, moža tiste učiteljice, splošno imenovane Zeleni kričač, ki me je učila v drugem razredu osnovne šole, je mama babico začudeno pogledala, babica pa je vzkliknila: Glej, glej! To, in nič več. Ga poznata? sem ju vprašala. Poznam, je odgovorila mama. In vi, babica? Tudi, prijeten človek. In ni mama spet pogledala babice? Da, da, pogledala jo je in se takoj spet sklonila nad šivanje, jaz pa sem navdušeno povedala, da je čisto drugačen kot Zeleni kričač, domač, ljubezniv in da krasno razlaga. Pozneje sem še dvakrat ali trikrat spregovorila o njem, in spet kot prvič: mama je samo pokimala, babica pa je rekla kakšno dobro besedo o njem. Ko sem se tisti večer vrnila z izleta, pa sem ju prijela. Zakaj mi nista povedali, da je profesor Petrin kot študent stanoval zgoraj v moji podstrešnici? Kdo ti je to povedal? On sam. Kdaj? Danes v Logarski dolini; in na postaji mi je izročil pozdrave zate, mama, in... in zate, babica. Torej naše podstrešnice

le ni pozabil? se je razveselila babica, mama pa samo: Hvala. Nekaj mojih vsiljivih vprašanj in babica se je razgovorila. Tudi mama se je nazadnje otajala. Ves večer smo se pogovarjale o njem. Odtlej se pogovarjamo o njem več kot o vseh drugih profesorjih. Obe ga imata v lepem spominu, čeprav je bilo mami tedaj šele štirinajst let, babica pa je prav tisto leto ovdovela in se gotovo ni utegnila zanimati za študenta zgoraj v podstrešnici. Ampak zakaj mi nista povedali sami od sebe, da je stanoval pri nas? Še ponosni bi bili lahko, da sta tako imenitnega profesorja imeli nekoč pod svojo streho. In zakaj jaz tega ne bi smela vedeti? Tudi on se je začudil, da tega nisem vedela. Moram ju vprašati. Še nocoj. Nimam rada megle in nerešenih problemov. Vse probleme, ki so v naši matematični knjigi, sem že rešila, reševanja svojega problema pa se nisem še niti dotaknila. S Petrinom moram spregovoriti. Samo da bi tudi letos šel na Komno, kamor baje zahaja že leto za letom! Tam bo dovolj priložnosti za razgovor. In pozimi je, kakor pravijo in pišejo, na planinah še lepše kot poleti. Kak večer bo sedel k meni. Začel bo gotovo s šolo, nadaljeval z našo hišo, mamo in babico, slednjič pa še vprašal, kako jaz živim, kaj me veseli, kaj teži. In tedaj mu bom povedala. Moram mu povedati. Ni druge pomoči. V megli ne morem več živeti. Ne morem, ne morem, ne morem...

Lenkina desnica je zalistala po zemljepisnem zvezku, dokler ni prišla do praznih strani; potem je vzela kemični svinčnik in napisala najprej z majhnimi, drobnimi črkami: I love you, potem pa s čedalje večjimi in večjimi: I LOVE YOU! I LOVE YOU! Petkrat, desetkrat, dvanajstkrat. Obrnila je list in hlastno nadaljevala. Yes, I love you. In še kar dalje v angleščini: Od najinega razgovora v Logarski dolini. Rada bi nadaljevala tisti razgovor. Toliko vam imam povedati. Če se že ne morem pogovarjati z vami v vročem puščavskem pesku pod egiptovsko sfingo, pa se moram z vami pogovoriti tu na Komni v mrazu in snegu. O šoli, naši hišici, o mami in babici sva se že pogovorila, pogovarjajva se še o vas in o meni. Rada vas imam, tisti šolski dan, ko vas ne vidim, je zame izgubljen, tista ura, ko me ne pogledate s svojimi toplimi očmi in se mi ne nasmehnete, nima zame nikakršne vrednosti. Neprestano mislim na vas. Že nekajkrat sem vas spremljala iz šole domov. Tudi na poti v šolo sem vas čakala, a stopiti k vam si nisem upala. Končno sem le spregovorila. Ljubim vas. In potem do konca strani s čedalje večjimi črkami: I love you! I LOVE YOU! I LOVE YOU!

»Lenka, Lenka Sivec, kaj pa pišeš tako vneto?«

Lenka je dvignila glavo, v bleda lica ji je udarila kri, da so zažarela kot mak sredi zoreče pšenice.

»Ali si zapisuješ otrobe, ki jih veževa s Škodlarjem? Ali pa pišeš ljubezensko pisemce?« je profesor vprašal smehljaje.

»Ljubezensko pisemce...« je odgovorila Lenka, nepremično zroč profesorja tik pred seboj.

»Mi ga lahko pokažeš?«

Lenka je v trenutku zaprla zvezek in ga potisnila v torbo, a takoj ga je spet potegnila iz nje, stopila iz klopi in položila zvezek na kateder pred profesorja.

»Prosim!«

»Mi toliko zaupaš?«

Kako ljubezniv in topel pogled!

»Da,« je dahnila Lenka in se okrenila, da bi se vrnila na svoj prostor, a že naslednji trenutek se je okrenila nazaj h katedru in stegnila desnico proti zvezku.

»Ne, ne!«

A profesor je že položil obe roki na zvezek.

»Rečeno — storjeno!« je dejal in naglo potegnil zvezek k sebi.

Lenka je nekaj trenutkov s široko odprtimi očmi strmela v profesorjeve roke, ki so še vedno ležale na zvezku, potem pa, bleda kot zid, stopila h klopi in se spustila na svoj sedež. Profesor je medtem odprl zvezek in listal po njem, dokler ni prišel do tega, kar je malo prej napisala. Smehljaje je bral stavek za stavkom, besedo za besedo, Lenka pa je kot uročena strmela vanj. Prebral je prvo stran, obrnil list in prebral še drugo. Besedo za besedo, stavek za stavkom. Smehljaj mu je počasi kopnel, dokler ni popolnoma skopnel. Zresnjen je zaprl zvezek, ga položil na rob katedra in se obrnil k Škodlarju, ki je vtem ulovil iz razreda nekaj podatkov.

»No, Škodlar,« je rekel, kakor da se ni zgodilo nič posebnega, »dovolj časa si imel, da si nabral potrebne informacije, zdaj pa povej... povej, kaj veš o Logarski dolini, ki smo si jo skupno ogledali!«

Lenka, ki ji je lica spet zalila kri, ni vedela, kaj naj napravi z rokami in kam naj upre pogled. Ne bom skoprnela, ko se bo ozrl po meni? Toda profesor je ni pogledal do konca ure, tudi njenega zvezka ni več odprl.

»Tako, za ta semester, predzadnji vašega gimnazijskega študija smo z zemljepisom opravili,« je rekel z olajšanjem, ko je Žumru, zadnjemu po abecedi, zapisal oceno.

Takoj potem je zvonilo. Lenka se je dvignila in stopila h katedru, da bi vzela svoj zvezek. Toda profesor je trenutek prej pograbil vse,

kar je bilo na katedru, tudi njen zvezek, vstal in se nameril proti vratom.

»Pojdi z menoj!« je na vratih zaklical Lenki, ki je stoječ ob katedru, z velikimi očmi gledala za njim.

Hodnik je bil že poln dijakov in dijakinj, in še so prihajali, ne samo iz razredov na levi, marveč tudi od spodaj, iz pritličja in prvega nadstropja. V njihovem sproščenem vzklikanju je že bilo čutiti počitniško razpoloženje. Profesor se je z razrednico, zemljepisno šolsko knjigo in Lenkinim zvezkom pod pazduho le s težavo prerival skozi čedalje večjo gnečo. Sledila sta mu Oman, droben očalar, z dolgim svitkom — zemljevidom SFRJ in Lenka, visoka, vitka plavalaska s prestrašenim obrazom. Ko so prišli do stopnic, ki so vodile v gornje, tretje nadstropje, je profesor segel v žep in izročil dijaku šop ključev.

»Na, Oman,« je rekel, »odnesi zemljevid v kabinet! Postavi ga v levi kot, kakor navadno.«

Oman je prhnil s Socialistično federativno republiko Jugoslavijo po stopnicah navzgor, Lenka pa je še zmerom stopala tik za profesorjem. Še malo, še čisto malo in odločila se bo usoda mojega življenja. Ne pod sfingo na vročem afriškem pesku, tudi ne na Komni sredi snega, kar tamle v kabinetu mi bo povedal, da, da... Kaj mi bo povedal?

Ko sta bila na sredi dolgega, ozkega hodnika z vrati na desni in okni na levi, se je profesor nenadoma obrnil nazaj k dijakinji.

»Imaš rada angleščino?« je vprašal.

»Rada,« je Lenka osuplo odgovorila.

»Ampak se ne bi rajši vadila v zvezek za angleščino?« je profesor rekel s prizanesljivim smehljajem, obstal in ji ponudil zvezek. »Na!«

Lenka je vzela zvezek, trenutek, dva negibno strmela v profesorja, potem pa pridušeno kriknila: »To niso vaje, tovariš profesor!«

»Da niso vaje?« je profesor vprašal z začudenjem, ki pa ni bilo pristno.

»Ne,« je Lenka dejala glasneje, dvignila obraz, ki ji je spet zagorel v rdečici, in nadaljevala, »to je resnica, tovariš profesor.«

»Kakšna resnica?« je profesor vprašal bolj v šali kot zares.

»Resnica... resnica, da vas imam rada,« je Lenka le spravila iz sebe, ko je povescila oči in si zvezek pritisnila na prsi.

Profesor je stal nekaj trenutkov neodločeno, potem pa se zresnjen nameril proti koncu hodnika, kjer je Oman že odklepal vrata zemljepisnega kabineta.

»Pridi, Lenka, da se pogovoriva!« je rekel.

Lenka je z nekaj koraki dohitela profesorja, potem pa stopala vštric njega. Profesor Petrin je bil skoraj za glavo višji od nje in je delal dolge, premišljene korake, medtem ko so bili njeni koraki krajši, zato pa hitrejši. Oblečen je bil v temno sivo, malce obnošeno obleko, srajco pa je imel belo, z modro, ne ravno skrbno zavezano kravato. Lenka je imela na sebi rjavo šolsko haljo, ki je komajda dajala slutiti dekliškost njenega telesa: rahlo napete prsi in okrogolino bokov, tudi obraz, sicer lepo oblikovan, je bil premalo razgiban za njenih sedemnajst in pol let, toda oči je imela velike in bleščeče.

Do konca hodnika ni spregovoril nihče od njiju. Kaj naj bi dejala Lenka, ko je vendar že vse povedala? Besedo ima on, profesor! Profesor pa je spregovoril šele, ko je Oman pritekkel iz kabineta, odprtega na stežaj, in stekel mimo njiju.

»Menda ne misliš resno, kar si napisala?« je bolj rekel kot vprašal, ko se je tik pred vrati ustavil in se obrnil k Lenki.

»Resno, tovariš profesor,« je dejala Lenka pridušeno.

»Profesor sem in ti dijakinja...«

»...četrtšolka, ki bom čez pol leta zapustila gimnazijo,« je Lenka z nekakšno trmo dokončala profesorjev stavek.

»Dobrih trideset let sem starejši od tebe, oženjen in imam dva sinova, starejši se bo vsak čas oženil, mlajšemu pa bi ti lahko bila dekle, če bi ti bil vseč seveda, in če ne bi bil tako zaverovan v matematiko, da razen nje ne vidi ničesar in nikogar okoli sebe...«

»I love you and... in rada bi se z vami pogovarjala...«

»Nimaš fanta, da bi se z njim pogovarjala?«

»Nimam.«

»Kaj pa mama?«

»O teh stvareh se z mamom ne morem pogovarjati.«

»O kakšnih stvareh?«

»O svojih, o svojih vendar.«

Profesor je že stopil v kabinet, a se je spet vrnil na hodnik, se spet obrnil k Lenki, ki se ni ganila s praga, in ji rekel: »Po počitnicah se bova pogovorila.«

»Šele po počitnicah?«

»Takojo prvi dan, prišla boš k meni semle v kabinet in mi povedala, kaj te muči. Vtem pa,« profesor je smehljuje pokazal na zvezek, ki ga je Lenka bolj in bolj krčevito stiskala k prsim, »pozabi na tisto, kar si napisala. To nima smisla, to ne vodi k ničemur.« Malo je pomislil in še rekel. »V življenju ni, kakor bi si človek želel. Želje, čustva, srce... to je eno, stvarnost pa je drugo. Človek ima razum, da obvlada sebe in svoja čustva, človek mora...«

Vreščeče, vsiljivo zvonjenje električnega zvonca je zasekalo v profesorjeve besede.

»No, kakor sem rekel,« je končal z nekakšnim olajšanjem, ko je zvonjenje utihnilo,« prvi dan po semestralnih počitnicah se bova pogovorila. Lenka, pozdravi mamó in... in babico!«

Spodbudno je pokimal Lenki, ki je še vedno s široko odprtimi očmi stala na pragu, odšel v kabinet in zaprl vrata za seboj.

Lenka se je počasi okrenila, potem pa stekla po dolgem, praznem hodniku in se pognala po stopnicah navzdol. Užaljena, poražena, se je v razredu spustila na svoj prostor.

Torej šele po počitnicah... medtem pa naj pozabim... Kako naj pozabim, kar je v meni, kar sem že nekaj mesecev jaz sama? Zakaj ni rajši rekel, vrzi vstran samo sebe, po počitnicah pa naj pride na razgovor deklice, ki bo imelo sicer tvoje ime in tvoj priimek, bo pa drugačno. Toda s tistim dekletom se, tovariš profesor, ne bi imeli o čem pogovarjati. Samo jaz vas imam rada, samo jaz bi lahko vse počitnice presedela z vami v vročem pesku pod sfingo ali sredi največjega snega in najhujšega mraza na Komni in se pogovarjala, pogovarjala, pogovarjala. Ampak vi me ne marate poslušati, pripravljeni pa ste poslušati tisto drugo Lenko... Lenko Sivec, ki je ni, ki je tudi nikoli ne bo. Dobrih trideset let sem starejši od tebe, oženjen in dva sinova imam. Kakor da tega ne bi vedela! Vaša žena je bila vendar moja učiteljica v drugem razredu osnovne šole. Nimam je v dobrem spominu. Trudila sem se, da bi lepo pisala in gladko brala, pa mi ni dala nikoli boljše ocene kot prav dobro. In kako je bilo ob semestru! Lenka, zaslužila bi si odličen uspeh, nihče v razredu ne bere tako gladko kot ti, tudi tvoja pisava je med najlepšimi, sploh si najboljša. Jokala sem vso pot do doma. Ne joči, Lenka, prav dobra si, to ni kar tako, na koncu boš gotovo odlična, me je babica tolažila, ko sem pokazala izkaz. Ne bo, je rekla mama, škoda za trud. Zakaj ne bi bila? Petrinova ti ne bo dajala odličnih ocen. Zakaj ne? Babica in mama sta se spogledali, odgovorila pa mi ni ne mama ne babica. Konec leta sem imela res le prav dober uspeh. Vedela sem, je rekla mama, babica pa me je spet tolažila, češ da bom v tretjem razredu spet odlična, kakor sem bila v prvem. In res sem bila. Vaša dva sinova sem videla, ko sta včasih svoji mami pomagala nositi zvezke v šolo, vas pa sem videla šele prvo letošnjo šolsko uro. Jaz sem Petrin, profesor Ivan Petrin. Doslej sem poučeval zemljepis na osemletkah, s tem šolskim letom pa sem prišel na vašo gimnazijo, ker je vaš dosedanji profesor Matija Zemljak stopil v pokoj. Potrudil se bom, da vas bom kaj naučil. Tudi vi se boste potrudili, kajne? Potem ste odprli redovalnico

in nas začeli klicati po priimkih in imenih. Poklicanega ste pogledali, mu prijazno pokimali in prešli na naslednjega. Le pri meni ste se ustavili dalje časa. Sivec Lenka... Lenka... Lenka Sivec, stanuješ morda na Dolgi cesti? Da, tovariš profesor. Številka 193? Da, tovariš profesor. Hoteli ste še nekaj reči, pa ste se spet nagnili nad redovalnico. Na mah ste me pridobili, čeprav sem vas zaradi vaše žene sprejela z nezaupanjem. Kako vse drugače sem se srečala z Zelenim kričačem! Sivec Lenka! Sivec Lenka? Vstani vendar, če govorim s teboj! Je tvoja mama pletilja? Da, pletilja. In kaj je tvoj oče? Moj oče je šofer. Sta razvezana? Razvezana?! No, sta ločena ali živi oče pri vas? Kje pa naj bi živel? Sedi in pazi! Nisem je marala od tiste prve ure, vi pa ste mi bili všeč od prve ure. Od najinega razgovora v Logarski dolini mesec dni pozneje pa ne morem več ure in ure sedeti za knjigo, kakor sem prej leta in leta, ni mi več prvo šola, kakor mi je bila, kar sem prestopila kot sedemletno dekletce šolski prag, ne spim več spokojno, v meni je vse živo, nemirno, pričakujoče. Vse se je spremenilo, dobilo drugo vsebino in tudi drugo podobo... Morala sem vam povedati... A zdaj, ko sem vam povedala? Jaz vam: I love you, vi pa meni: To nima smisla, to ne vodi k ničemur, po počitnicah se bova pogovorila... O čem pogovorila? Gotovo me boste skušali prepričati, da to nima smisla, da to ne vodi k ničemur. Ali ima smisel ali ne, ali vodi k čemu ali ne, to vendar ni važno, važno, bistveno je, da vas imam rada, da bi bila rada v vaši bližini, da bi vas rada gledala in poslušala, da si želim, da bi me vi gledali, rada bi se z vami pogovarjala, rada bi... O, kako malo in vendar kako mnogo bi rada, vi pa...

Minila je ura, ne da bi bila Lenka vedela, kaj se je dogajalo tik pred njo na odru in okoli nje po razredu. In potem še ena, zadnja.

»Lenka, torej v ponedeljek ob sedmih zjutraj zbor na avtobusni postaji!«

»Ne vem, če bom prišla...«

»Obljubila si vendar in polovico denarja za tečaj si že vplačala.«

»Nisem še bila na smučeh in...«

»Prav zato je prav, da greš z nami. Zadnji čas, če se hočeš naučiti smučanja.«

»Nimam pravega veselja...«

»Lenka, pusti vsaj za teden dni knjige in učenje! Videla boš, kako lepo je pozimi na planinah, sonce in zrak, da bi ga kar jedel. Nobe-nega omahovanja, v ponedeljek ob sedmih na svidenje!«

Lenka je strpala šolske reči v torbo in naglo zapustila razred.

Zunaj je ležala gosta megla. Ni marala na trolejbus, nikamor se mi ne mudi. Kaj me pa čaka doma? Mama, ki se odpravlja na nočno izmeno, babica, ki jo razjeda rak, in podstrešna sobica, ki je polna tele vlažne, zoprne megle. Že teden dni leži nad mestom, ne ljudem ne hišam ni mogoče videti v srce. Sicer pa: Ali jim je mogoče videti ob sončnih dneh? Upala sem, da se za Petrinovim smehljajem in njegovimi toplimi pogledi skriva ljubezen, da, ljubezen, v resnici pa sem zanj le učenka kot vse druge, le da meni naroča, naj pozdravim mamo in ... in babico. Seveda, leto dni je stanoval pri nas, babica mu je postiljala posteljo, pospravljala sobo in prala, mama pa najbrž hodila po cigarete in mu prinašala vodo, če je bil žejen, saj na podstrešju ni vodovoda. Nič ne vemo drug o drugem, ne poznamo se, tuji smo si, strašno tuji. Tudi tedaj, ko sije najlepše sonce, leži med nami gosta, neprodurna megla. Če ne bi bilo tako, ali bi se bil oče poročil z mamo, živel z njo dolgih deset let in jo zapustil? Jokala sem, prosila sem ga, naj ostane, naj se vrne, pa se ni vrnil. Sprva sem ga videla vsaj enkrat na mesec, pozneje komaj enkrat v dveh, treh mesecih, a še tedaj mi ni imel kaj povedati, kupil mi je vrečko bonbonov in me vprašal, če se je mama že ali se bo kmalu v drugo poročila. Na lepem pa je zapustil mesto, ne da bi se poslovil od mame, mene in babice ...

Na Dolgi cesti, kamor je končno le prišla, je bila megla še bolj gosta in svetilke so brlele še bolj motno kot v mestnem središču. Iz oken tistih hiš, ki so stale malo proč od ceste, pa sploh ni prihajalo prav nič svetlobe, čeprav so imeli morda prižgane vse luči. Postave, ki jih je srečavala, so se potopile v meglo še tisti hip, ko so se iz nje izluščile. Sicer pa jih je bilo manj in manj. Tudi avtomobilov in drugih vozil je bilo manj in manj. Ne da bi bila Lenka kaj videla, je vedela, kod hodi. Ko je slednjič prišla do domačega plota, je samogibno dvignila roko in pritisnila na vzmet pod ključavnico. Vrataca so se odprla. Vežna vrata so bila zaklenjena, kakor je pričakovala. Iz šolske torbe je vzela ključ, jih odklenila in spet zaklenila.

V veži ni bilo luči, sicer pa je prihajalo skozi zastekljena kuhinjska vrata dovolj svetlobe; slekla si je plašč in ga obesila na obešalnik. V ogledalu se na srečo ni videla, samo nekakšna temna postava je stala pred njo. Seveda, megla je pridrla tudi v našo hišico, tudi tu ni sonca, kakor ga ni nikjer drugod. Potem je odšla po stopnicah na podstrešje. Poznala je vsako stopnico posebej, zato ji ni bilo treba prižigati luči. Tudi kljuko na vratih v svojo sobico je našla kar v temi. In tudi stikalo ob vratih v sobici. Kakšna medla svetloba! Vsa leta je visela s stropa petindvajsetsvečna žarnica, ti bi pa rada kar sedemdesetsvečno, no, dovolj bo štiridesetsvečna! Toda, ljuba mama,

kako naj žarnica s štiridesetimi svečami razsvetli sivo, gosto meglo, ki leži nad mestom, nad nami in med nami, pa tudi v nas samih! Še tisoč in sto tisoč sveč je ne bi moglo.

In kakšna starinska postelja! Iz orehovine, ki je že izgubila svoj sijaj, in z nemogočim polkrožnim vzglavjem! Na njej je leto dni ležal profesor Petrin in že prej več let neki drugi podnajemnik, pozneje pa najmanj ducat podnajemnic, kako leto celo po dve hkrati. Izza Petrinovih časov je dobila nov žičnati vložek, takoj po vojni, kakor je povedala babica; žimnico, odejo in blazino pa pred tremi leti in pol, ko sem se jaz preselila sem gor. Koliko sem zadnje mesece presanjarila na tej postelji! Zdaj pa je konec sanj in sanjarij. Postelja je res nemogoče starinska, drugod so take postelje že davno zavrgli in jih nadomestili z modernejšimi ali s kavči. Bedna je, čeprav je spal na njej tisti, ki je zadnje mesece dajal tejle sobici toliko svetlobe in toplote. Ne maram je več! A kje naj spim? Na tleh? Bolje na tleh kot na tejle, nekdam njegovih postelji.

Vrgla je šolsko torbo na mizo in se lotila dela.

Prej kot v pol ure je posteljo razstavila; posteljni stranici, vzglavje in vznožje je odnesla na podstrešje, žični vložek pa položila na tla in si na njem uredila ležišče. Ni zdaj prijetnejše? Skorajda kot kavč! Postelja me ne bo več spominjala nanj.

Kaj pa drugo?

Ozrla se je po sobici. Strop je strmo padal proti majhnemu oknu, na stenah je viselo v ozkih črnih okvirih nekaj barvnih tiskov, izrezanih iz domačih in tujih ilustriranih revij, na sredi sobice je stala rjavo prepleškana miza s tremi stoli, od katerih si niti dva nista bila enaka, ob nasprotni steni pa je gospodarila velika, staromodna omara iz orehovine, ki je prav tako kot postelja že davno izgubila svoj lesk. Tudi omara je iz njegovih časov, morda celo miza s stoli, in seveda tudi tale orehova posteljna omarica, ki sem ji že prvi teden odbila nemogoče vzglavje in odtrgala vrata ter jo spremenila v knjižno polico. Naj vse to odnesem na podstrešje? Nemogoče! Sicer pa tudi sten ne morem porušiti in stopnic, po katerih je hodil, ne morem podreti...

Spustila se je na nizko ležišče, položila glavo v dlani in se izgubljeno zazrla v puščobo okoli sebe in v sebi.

Neumno in nespametno dekle. Lansko pomlad sem tako dolgo zavračala pisma Kirnovega Pavleta iz četrtega razreda, dokler mi jih le ni nehal pošiljati, jeseni pa sem se zaljubila v dobrih trideset let starejšega, poročenega moškega, očeta dveh sinov, profesorja, celo svojega profesorja. Kako se je to moglo zgoditi? Bil je ljubezniv z menoj, lepo me je gledal in mi izročal pozdrave za mamó in... in

babico. Zakaj je to delal? V lepem spominu ima svoje zadnje visokošolsko leto, ko je stanoval v tejle sobici. Gotovo je bil zaljubljen in je v tejle sobici s svojim dekletom preživel srečne, blažene ljubezenske ure. Babica ju ni motila, po ves dan je bila zdoma, mama pa je bila v šoli ali na cesti, torej sta bila ves dan sama. Tale sobica je po tolikih in tolikih letih še vedno polna njunih besed, njunih objemov, njune ljubezni. To vidi v meni, zato je v njegovem pogledu toliko topline, zato mi naroča pozdrave za mamó in... in babico. Tisti presledek med mamó in... in babico velja torej tejle sobici in vsemu, kar je v njej doživel. Pravzaprav bi moral reči: Lenka, pozdravi mojo nekdanjo sobico, no, in še babico pa mamó, ker sta bili tako uvidevni in obzirni. Od tretjega osnovnošolskega razreda me kličejo Odlika, v resnici pa sem Trapa.

Pognala se je kvišku in glasno zaklicala: »Da, trapa, trapa trapasta!«

Z jeznim pogledom je ošinila sobico in vse, kar je bilo v njej. Sovražim te, sovražim! Pa sem bila tako srečna, ko sem se preselila sem gor. Tu bom lahko v miru pisala naloge in študirala, študirala, študirala. In res, kakor da se je začelo zame novo življenje. Gimnazija in lastna sobica! Kaj bi si bila mogla želeti še več? Koliko lepih, prelepih ur sem preživela pod tole poševno streho, jutranjih, ko je sijalo sonce semle na mizo, večernih in nočnih, ko sem študirala v postelji pri zagrjnjeni svetilki in posteljni omarici. Z lansko jesenjo pa je bilo konec lepih, bogatih študijskih ur. Buljila sem v knjige, pa nisem vedela, kaj berem, reševala matematične in druge probleme, pri tem pa mislila nanj, se kot mesečna tudi sredi dne optekala po tejle sobici pa po stopnicah dol v vežo in spet nazaj sem gor. Samo njega sem videla, njegov ljubezniv smehlaj, njegove tople oči, samo njega sem slišala, njegov zamolkli moški glas, njegove besede in stavke polne zanosa... To res ne vodi k ničemur, to je res treba pozabiti. Toda kako, tovariš profesor? Še to bi mi bili morali povedati, kako naj pozabim, kako naj se spametujem, kako naj...

Od spodaj se je oglasilo: »Lenka, večerja! Večerja, Lenka!«

Sprva so bili glasovi nejasni, kakor da prihajajo iz daljave in skozi gosto meglo, potem pa vse jasnejši in bolj in bolj odrešujoči.

»Lenka! Lenka, večerja!«

Da, da, večerja! Naravno je, da večerjam, po večerji pomijem posodo in pospravim kuhinjo, ker bo mama vsak čas odšla na delo, potem pa malo pokramljam z babico in se vrnem sem gor ter vzamem kakšno knjigo v roke in berem, dokler me ne bo premagal spanec.

To, edino to je naravno in pametno, vse drugo je nenaravno, nespa-
metno in otročje, strašno otročje...

Ugasnila je luč in zapustila sobico.

»Kaj si zgoraj tako ropotala?« je mati, ki je že sedela za mizo, vprašala, ko je Lenka stopila v kuhinjo.

»Iz postelje sem napravila kavč,« je dejala Lenka, sedla na svoj prostor in se brez teka lotila večerje, koruznih žgancev z mlekom, ki jih je sicer imela nadvse rada.

»Kako? Iz stare dedkove postelje kavč?« je mati vprašala osuplo.

»Zelo preprosto,« je Lenka mirno odgovorila. »Posteljo sem razstavila, stranici, vzglavje in vznožje odnesla na podstrešje, žični vložek položila na tla in si na njem uredila ležišče.«

»Si prismojena, ali kaj?«

»Že davno bi bila morala to storiti, vsaj pred ekskurzijo v Logar-
sko dolino. Sobica je kar lepša in tudi spalo se bo prijetneje, per-
fektno, bi rekle naše punce.«

»S teboj, Lenka, zadnji čas res nekaj ni v redu, čeprav še vedno
prinašaš domov same odlične ocene.«

»To je rekel tudi profesor Petrin,« je rekla Lenka z rahlim
posmehom.

Mati je dvignila pogled iznad krožnika.

»Kaj je rekel Petrin... profesor Petrin?«

»Da nekaj ni v redu z menoj.«

»Torej je tudi on opazil? Preveč buljiš v knjige, preveč tičiš
zgoraj v svoji sobici, premalo zahajaš v družbo, še na plesne vaje ne
maraš. Šola tudi ni vse. Jaz sem bila neumna, ker se sploh nisem
marala učiti, ti pa tudi nisi pametna, ker ne vidiš nič drugega kot
šolo in knjige...«

Hotela je reči še nekaj, a ni rekla. Nadaljevala je z večerjo,
zajemaječ bolj hlastno kot prej. Lenka jo je radovedno pogledala,
potem pa spet zajemala v daljših presledkih. Kako čudno: babica je
mamo priganjala k učenju, mama pa mene podi od knjige. Mama je
kot otrok in dekle bila baje samo na cesti in zelo lepo je pela, jaz
pa tičim samo v knjigah in za petje nimam ne glasu ne posluha.
Mama je rajši šla v pletilnico, kakor da bi se bila izučila vsaj kakšne
obrta, jaz pa bi se rada po gimnaziji posvetila najdaljšemu in naj-
težjemu študiju, medicini. Za mamino šola ni bila privlačna, mene pa je
dala v gimnazijo, in njena največja sreča bo, če bom dokončala tudi
univerzo in postala zdravnica. Mamino delo v pletilnici in sploh živ-
ljenje tako izčrpalo, da je že vsa upadla v obraz in telo, jaz pa sem,
kakor pravi babica, z vsakim mesecem postavnejša in vedno bolj

podobna mami, kakršna je bila v mojih letih. Mama si nič ne privošči in nikamor ne gre, meni pa bi dala vse in vse bi storila zame, da bi imela lepše in lažje življenje, kakor ga je imela in ga ima sama. Kaj bi le rekla, če bi ji povedala, v kakšnih mukah je njena Lenka živela vse te zadnje mesece in kakšen poraz je doživela danes? Bi mi sploh verjela?

»Sta se torej pogovarjala?« je mati segla v hčerkin neslišni samogovor.

»Da, pogovarjala sva se...« je Lenka odgovorila odsotno.

»Kaj je še rekel?«

Lenka se je skušala zbrati.

»Da se bova po počitnicah temeljito pogovorila.«

»O čem se bosta pogovorila?« je vprašala mati osuplo, še enkrat zajela in odložila žlico. »O čem?«

»Kaj vem o čem!« je odvrnila Lenka odsekano in začela zajemati, kakor da ji je večerja končno le zadišala.

»Zakaj si zadnji čas tako živčna?« je vprašala mati bolj zaskrbljeno kot jezno. »Sreča, da je konec semestra.« Spet je vzela žlico v roke; toda zajela je samo dvakrat, trikrat, žlico odložila, vstala, pokazala na kredenco, kjer je ležal precej velik zavitek, in rekla: »Tamle imaš smučarske hlače, malo prej jih je prinesel Koširjev vajenec; denar za smuči pa dobiš jutri, najpozneje pojutrišnjem.«

»Mar mi je za smučarske hlače in smuči!« je rekla Lenka trdo, odložila žlico in vstala.

»Ne greš na Komno?« je mati vprašala skorajda prestrašeno.

»Ne grem!«

»Ne bo smučarskega tečaja?«

»Bo...«

»In zakaj ne greš?«

»Ne grem!«

»Zares si nemogoča. Že tri mesece govoriš o smučanju, že tri mesece prosjačiš zdaj za to in spet za ono; kupila sem ti čevlje in hlače, tudi za tečaj in smuči sem zbrala denar, zdaj pa naenkrat: ne grem! To pa res ni ničemur podobno,« je mati končala jezno.

»Da, to ni ničemur podobno in ne vodi k ničemur!« je rekla Lenka z očitnim posmehom. »Tega je zmožna samo trapasta Odlika ali odlična Trapa z Dolge ceste številka 193,« je še rekla in se pognala proti vratom.

»Čakaj, čakaj, Lenka! Pogovoriva se pametno! Potrebno je, da si oddahneš,« je dejala mati pomirljivo, »potrebno je, da greš v družbo, da spoznaš življenje... Ko sem bila jaz v tvojih letih...«

Toda nenadoma je utihnila, se naglo obrnila k mizi in začela z nje pobirati umazano posodo.

»V mojih letih si gotovo že imela fanta,« je Lenka materin zadnji stavek nadaljevala s še bolj jedkim posmehom, ko je prej izpustila kljuko in se s hrbtom naslonila na vrata, »ali očeta ali koga drugega, zadnje vojne mesece si se poročila, dober mesec po osvoboditvi rodila mene in pred osmimi leti si bila spet brez moža...«

»Sem mar jaz kriva, sem mar samo jaz kriva?« je mati prizadeto kriknila. »Kako bi mogla živeti s tvojim očetom, ko je poleg mene imel ves čas še kakšno žensko, in ko...«

Spet je obmolnila sredi stavka, pograbila cunjo in začela brisati mizo.

Lenki je jedki posmeh v hipu zginil z lic.

»In ko?...« je vprašala hlastno. »Torej je poleg žensk, h katerim je oče zahajal, bilo vmes še kaj drugega? Kaj, mama?«

Mati je še enkrat potegnila s cunjo po mizni plošči, potem pa odgovorila počasi, premišljeno: »Izvedela boš, ko bo čas.«

»In kdaj bo prišel tisti čas?«

»Kako si vsiljiva!«

»Mama, povej, kdaj!« je Lenka zaklicala zahtevno.

Mati je vrgla cunjo v pomivalno skledo.

»Po maturi!«

»Zakaj šele po maturi?«

»Pozno je že,« je rekla mati, »še zamudila bom.«

Z žeblija ob vratih je snela torbo in odšla v shrambo, da si pripravi južino. Lenka je nekaj trenutkov še čakala na materin odgovor, potem pa se hrupno zasmejala.

»Kako naj spoznam življenje, ko se pa vsi zapirate pred menoj?« je zaklicala z jedko posmehljivostjo, počakala, da se je mati vrnila iz shrambe, potem pa nadaljevala nekoliko mirneje. »O tem, da sta se z očetom ločila, sem izvedela šele, ko ga tri ali štiri tedne ni bilo domov, še vedno pa nisem izvedela, ali je dedek izgubil življenje zaradi nesreče ali se je sam spustil z drvečega vlaka med tirnice. Še tega, da je zgoraj v podstrešnici stanoval profesor Petrin, mi z babico nista zaupali, kakor da bi to bila kakšna skrivnost. Obe z babico si mislita, da mi je še vedno prvo in zadnje šola, da nisem za nič drugega sposobna, kakor da prinašam iz šole pohvale, odlične ocene in nagrade, no, in zadnji čas tudi pozdrave velespoštovanega, veleučnega in sploh veletovariša profesorja Petrina. Tudi danes mi je izvolil naročiti pozdrave za tebe, mama, čeprav si čisto navadna pletilja, in...«

in za babico, čeprav leži na smrti postelji, kakor si rekla danes po kosilu...«

Lenka se je še enkrat hrupno zasmejala, odprla vrata, jih s treskom zaprla in se pognala skozi slabo razsvetljeno vežo na temne stropnice in po njih gor v svojo sobico.

»Lenka, Lenka!«

Ne, ne, nikogar ne maram! Ne tebe, mama, ne babice in ne Petrina! Zaklenila se bom v tole sobico in štirinajst dni me nihče ne bo ne videl ne slišal. Brala bom in študirala. Ne, tudi študirala in brala ne bom, ležala bom na svojem kavču in buljila v strop. Štirinajst dni in štirinajst noči buljenja v strop me bo menda že spametovalo. Potem pojdem kot pametno, streznjeno dekle v šolo in se pogovorim z njim. Ne, ne bom se pogovarjala! Čemu le? Ne bodo mi več potrebni ne profesorski ne materinski nasveti...

»Lenka, lahko noč! Pogovorili se bova, Lenka, pogovorili...«

Po maturi, kajne, ko bom zrela, popolnoma zrela? Pojdi že, pojdi, da bom sama, da začnem najdaljšo in najzahtevnejšo domačo nalogo, kar sem jih kdaj dobila: streznjenje, buljenje v strop...

Šele ko je spodaj v vežnih vratih zaškrtal ključ, se je nekoliko umirila. Samogibno je stegnila roko, obrnila električno stikalo in odšla do najbližnjega stola sredi sobe. Sedla je in začela iz šolske torbe jemati knjige pa zvezke ter jih zlagati na mizo. Zadeva je vendar tako zelo preprosta: osem let že živim v tejle stari, nizki in vlažni hišici le z mamó, ki je z vsakim letom bolj zgarana in živčna, in babico, ki je bila prejšnja leta tako vedra in zgovorna, od lanske pomladi pa bolj in bolj hira; brez očeta sem, brez brata, brez fanta, brez družbe, še na ples ne hodim. Življenja ne poznam, kakor je dejala mama, še sebe ne, pa sem se zagledala vanj, ki je sijajen profesor in dober človek pa prikupen moški. Toda namesto da bi bila to, kar se je porodilo v meni, zatrla, sem napisala tiste neumne angleške stavke, ki jih je, kakor je popolnoma naravno, imel za vaje v angleščini. Ko sem mu povedala, da niso vaje, pa mi je rekel, naj se spametujem. Ker pa sem še vedno stala na pragu njegovega kabineta kot uročena, mi je v tolažbo še rekel, da se bova po počitnicah pogovorila, to se pravi, da mi bo po počitnicah temeljiteje razložil, da ta stvar res ne vodi k ničemur. To je primer za profesorico Korenovo. Na dolgo in široko bi nam ga opisala, rešila pa v nekaj stavkih: zakasnela puberteta. Da, zakasnela puberteta, ki jo je treba preboleti. Jaz pa sem razdrla častitljivo dedkovo posteljo, kakor da je ona kriva mojih muk, razžalila sem mamó, kakor da mi je ona prizadela kaj hudega. Ne samo neumna, tudi grda sem, zelo grda...

Dvignila se je, stala nekaj trenutkov ob mizi, potem pa s počasnimi, trudnimi koraki zapustila sobico, ne da bi bila za seboj ugasila luč.

Spodaj v kuhinji je najprej stopila h kredenci, vendar ni vzela v roke zavitka s smučarskimi hlačami, odtrgala se je od kredence in odšla k pomivalni skledi ter se lotila pomivanja.

Koliko nadur, dnevnih in nočnih, je opravila mama za blago, za krojača pa za tečaj in za smučarsko opremo! In koliko reči bi bilo pri hiši potrebnejših! Ko sem ji povedala, da bi šla rada na smučanje, se je celo razveselila. Le pojdi, pojdi, Lenka, tista tvoja poletna hoja po planinah me samo skrbi, samemu je človeku še na cesti dolgčas. Zaskrbljena pa je bila, ko sem začela nakupovati, vendar ni rekla besedice, pač pa je delala še več in še bolj skoparila pri drugih rečeh, predvsem pa pri sebi. Jaz pa sem tako nesramno zavrnila njeno žrtev. In zakaj? Na tečaj sem se prijavila, ker sem izvedela, da bo najbrž tudi on na Komni, zdaj pa sem se Komni odpovedala prav zaradi njega, pa imam tako rada planine, ki sem jih doslej pozimi gledala le od daleč, ker si na smučih in smučarsko opremo še pomisliti nisem upala. Zares sem pubertetnica, neumna in zelo, zelo grda pubertetnica!

Potrvalo je z druge strani na steno za njenim hrbtom.

Takoj, babica!

Obrisala si je mokre roke in odhitela v babičino sobico.

Na blazini pod mogočnim polkrožnim vzglavjem starinske orehove postelje se je zganila ženska glava, ki so je bile samo še oči, velike, nekoč svetle, zdaj motne oči. Kakor pod nagrobnikom, je Lenko hladno spreletelo. Še je živa, a že ima nagrobnik. Tudi jaz sem ga imela, prav takšnega. Sreča, da sem ga odnesla na podstrešje.

»Želite, babica?«

Glava se ni zganila, tudi roke, bele, koščene roke, ki so ležale na rdeči blazini, na katero je metala svetilka s posteljne omarice slabotno svetlobo, se niso premaknile, komajda so se zganile ozke, brezbarvne ustnice.

»Žejna sem, rada bi pila kaj hladnega...«

»Sok ali limonado?«

»Če je še kaj limone, bi rajši limonado...«

»Takoj, babica!«

V shrambi je staknila še pol limone, napravila limonado in jo odnesla babici. Kako slabotne so tele roke, ki so oprale na desetisoče rjuh in pospravile na desetisoče sob, ki so desetletja stregle ljudem,

zdaj pa komajda obdržijo med prsti kozarec limonade... In tole njeno ležišče je bolj podobno grobu kot postelji...

»Ne boste več?« je vprašala, ko je babica že po drugem požirku odstavila kozarec.

»Postavi na omarico, bom pozneje, nocojšnja noč bo spet dolga, še daljša, kakor je bila sinočnja,« je dejala babica s slabotnim glasom, nabrala moči in še rekla: »Noči so zmerom daljše, pa tudi dnevi so zmerom daljši...«

»Po koledarju se noči neznatno krajšajo, dnevi pa neznatno daljšajo,« je rekla Lenka s prizanesljivim smehljazem. »Še nekaj dni in mimo bo prva tretjina zime, že čez dva meseca se začne pomlad.«

»Kaj koledar!« se je babica rahlo razburila. »Z njim je kakor z zdravniškim izvidom, kaže pomlad, pa te stresa od mraza; zdravniki pravijo, da ti je bolje, v resnici pa si na koncu.«

»Vam ni dobro, babica?« je vprašala Lenka zaskrbljeno.

»Kmalu mi bo dobro, zelo dobro,« je rekla babica s komaj viduini posmehom.

»Je popoldne prišla sestra?«

»Malo prej je odšla... ampak injekcije nimajo več druge moči, kakor da blažijo bolečine...«

»Babica, opomogli si boste, vstali in pomladi boste začeli po malem spet delati. Brez dela pa za vas ni zdravja.«

»Saj ga tudi ni. Mar si ti zdrava, če ne študiraš?«

»Da, res nisem zdrava, če ne morem študirati,« je priznala Lenka.

»No, vidiš. Ampak z menoj je končano. Misliš, da ne vem, zakaj so me poslali domov? Križ so napravili čezme. Na lepem bom zaspala in ne bom se več prebudila...«

»Babica, ne govorite tako! Še boste pripovedovali novice iz hiš, kamor ste hodili prat in pospravljat, še se boste smejali šolskim zgodbicam, ki vam jih bom jaz pripovedovala...«

»Kako je bilo danes v šoli? Se je zgodilo kaj zabavnega?« je vprašala babica z oživiljenim glasom.

»Konec semestra se v šoli ne dogaja nič zabavnega...«

»Da je že konec semestra?«

»Pojutrišnjem dobimo spričevala.«

»Jej, jej, pa čas le teče. Ni še dolgo, kar se je šola začela, zdaj pa je že mimo polovico šolskega leta. Še malo in končala boš gimnazijo. Lena ni imela za učenje ne glave ne veselja, ti si pa ves dan v knjigah. Takšna si, kakor je bil Petrin...«

Lenka je stopila k vratom.

»Kuhinjo moram pomesti in pospraviti...«

»Ostani, Lenka, ostani!« je zaprosila babica. »S pometanjem in pospravljanjem se ne mudi, učila pa se nocoj menda ne boš. Sedi tja na zofo, da se pogovoriva kaj! Že dolgo se nisva pogovarjali.«

»Res, babica, že dolgo se nisva pogovarjali,« je rekla Lenka, stopila k stari, oguljeni zofi in se spustila nanjo. »Zadnji čas je bilo toliko učenja pa domačih nalog in drugega šolskega dela.« In potem, kakor da se je le domislila, s čim bi mogla razveseliti babico: »Danes se v šoli res ni zgodilo nič posebnega, pač pa mi je profesor Petrin izročil pozdrave za mamó in tudi za vas.«

»Torej res ni pozabil na našo hišo?« se je razveselila babica. »Če je bilo lepo, je presedel ure in ure pod orehom pred hišo, drugače pa tičal zgoraj na podstrešju. Tudi do dveh, treh zjutraj je imel luč...«

»Zakaj pa mi niste povedali, da je stanoval pri nas?« je Lenka segla v babičino pripoved.

»Povedala sem ti vendar...«

»Najprej mi je povedal Petrin, potem šele sta mi povedali vidve z mamó, pravzaprav priznali. Zakaj tega ne bi bila smela vedeti?«

»Bolje bi bilo zate, da ne bi vedela...«

Lenka se je pognala proti babičini postelji.

»Zakaj bi bilo boljše?«

Babica je zganila roki, ki sta ležali na odeji, glave pa ni premaknila.

»No, pravzaprav ni narobe, da to veš, pač pa...«

»Česa pa ne bi smela vedeti?« je Lenka vprašala hlastno. »Česa, babica?«

»Včasih je boljše, da človek vsega ne ve,« je dejala babica s slabotnim, a preišljenim glasom. »Vidiš, jaz še zdaj ne vem, kako je v resnici bilo z dedkom, in boljše, da ne bi vedela, kako je v resnici z menoj...«

»Jaz pa bi vendar rada vedela! Od prvega dne mi z mamó skrivata nekaj, nekaj, kar mora biti v zvezi s Petrinom. Že tedaj, ko me je učila njegova žena, sta mi nekaj prikrivali. Prejle je rekla mama, da mi bo šele po maturi povedala nekaj, kar je v zvezi z njeno ločitvijo.« Zgrabila je bele, koščene babičine roke in jih stisnila, da so jo zbolele mehke dlani. »Povejte, babica, vsaj vi mi povejte!«

»Morda res ne bi bilo narobe, če bi ti povedala. Odrasla si že, in pametna, pametnejša, kakor sva obe z Leno... Povedala ti bom, da boš razumela tudi to, česar doslej nisi, da boš s svojo mamó potrpežljivejša, kakor si zadnji čas, da... Ampak sedi nazaj na zofo, laže bom govorila, če ne boš stala tu ob postelji... Sedi, no, sedi...«

Lenka se je vrnila na zofo, babica je nekaj trenutkov gledala mimo nje v steno, potem pa dvignila svoje motne oči k stropu.

»Kakor veš, Lenka, pripravljaj se je na zadnje izpite.« je začela, »na diplomu, kakor je rekel...«

»Torej je tisto, česar ne vem, v zvezi s profesorjem Petrinom?« je vprašala Lenka osuplo.

»S kom pa? Od jutra do večera in pozno v noč je študiral, kakor sem ti že povedala, jaz sem hodila po hišah prati in pospravljati, Lena pa je rajši prepevala okoli hiše, kakor da bi se bila učila, ali pa je šla na potep in je ves dan ni bilo doma, a tudi v šolo ni šla. Celon ji je prigovarjal, naj se vendar loti učenja, govoril ji je tudi o tem, da bi se lahko učila petja, pa ni nič zaleglo, še pred koncem šole je vrgla knjige za vselej stran in odšla v pletilnico, da bi imela svoj denar in ji ne bi bilo treba poslušati mojih pridig in njegovega prigovarjanja. Petrin pa je konec leta naredil tisti izpit, diplomu, potem pa šel k vojakom. Takoj po vojaščini je nastopil službo in se oženil...«

»To vendar ni nič posebnega...« je zaklicala Lenka malce razočarano.

»To ne, pač pa tisto, kar se je zgodilo pozneje.« Babica je malo pomolčala, kakor da se še ni dokončno odločila, da tisto res pove, potem pa le nadaljevala. »Že tedaj, ko je stanoval pri nas, je rad videl Leno, zato jo je tudi toliko silil, naj se vendar loti učenja, tudi ona ga je rada videla, zato pa je toliko in tako lepo pela in ni mogla niti minuto vzdržati pri knjigi, vendar med njima ni bilo nič, samo včasih sta se podila okoli hiše kot otročaja in kričala kot obsedena. Tisto pomlad, zadnjo predvojno pomlad, pa je privrelo na dan, kar se je prej skrivalo v njiju. Ne vem, kje sta se srečala, k nam ga ni bilo, kar je zapustil hišo...«

»Ni bil tedaj že poročen?« je vprašala Lenka z drhtečim glasom.

»Seveda je bil poročen, že dalj kot tri leta, imel je že sinčka in njegova žena je bila spet v drugem stanu...«

Babici je zmanjkalo moči, Lenka pa od osuplosti ni mogla spregovoriti.

Je to mogoče? Je to sploh mogoče?

»Sprva sta se dobivala nekje zunaj,« je babica čez čas nadaljevala. »Nekega pomladnega večera pa je prišel in ostal do jutra...«

»Torej sta se ljubila kot mož in žena?« je jeknila Lenka.

»Kako pa drugače?« je rekla babica s slabotnim nasmehom. »Ljubezni pogovarjanje, marveč ljubljenje. Da, ljubila sta se. In nič na svetu ju ni moglo več ločiti. Ko sem spredvidela to, sem odpovedala

ženski, ki je tedaj stanovala zgoraj pod streho, in sobico prepustila Petrinu. Kaj sem mogla storiti drugega, ko sta se pa imela tako rada?«

»Ste ga tudi vi imeli radi?« je dahnila Lenka. »Mislim tedaj, ko je prvič stanoval pri nas?«

»Čeden in pameten fant je bil, jaz pa sem bila petnajst let starejša od njega in samo perica pa snažilka...«

»Tudi mama je bila tovarniška delavka...«

»Leno je imel rad, že od študentovskih časov, ljubezen pa je slepa...«

»Zakaj pa se je poročil?«

»Zakaj, zakaj? Kdo more odgovoriti na vse zakaj, ki jih človeku stavi življenje? Najbrž je mislil, da ne bi mogel živeti z neizobraženo žensko, zato je vzel učiteljico. Z njo pa ni bil srečen, nemogoča ženska je bila, Zeleni kričač, kakor ste jo imenovali...«

Kratek, boleč premor, ki pa je terjal nadaljevanje pogovora.

»Pustil je torej ženo v drugem stanu pa sinčka in se preselil k nam...« je rekla z drhtečim glasom.

»Ni se preselil za stalno, živel je še vedno pri družini na drugem koncu mesta; zgoraj v tvoji sobici sta se samo ljubila. Srečna, presrečna sta bila, meni pa je bilo včasih tako hudo, da sem zbežala z doma ali pa sem skrivaj lovila njune ljubezenske vzdihe. Šele vojna me je odrešila...«

»Odrešila?! Kako odrešila?«

»Tvoj dedek je bil pijanec, če se ne bi bil tedaj ponesrečil, nehote ali hote, bi ga bili prej ali slej odpustili iz službe, bil je zavirač na tovornih vlakih, rajši je imel vino kot mene, bolj je cenil alkohol kot ljubezen. Šestnajst let sem živela z njim, pa nisem užila prave ljubezni. To, kar se je tisto pomlad, tisto poletje, tisto jesen in tisto zimo dogajalo pod našo streho, pa je bilo zame kot pekel in nebo, kot ogenj in led, kot... No, Petrina so takoj prve tedne odgnali v internacijo, gor v podstrešnico pa sta prišli dve dekleti, ki sta kmalu začeli delati za partizane. Tudi midve z mamó sva delali za naše, pletli sva in šivali, zadnje vojno leto pa je Lena odšla v partizansko bolnišnico. Tam je eden od ranjencev, Sivec, za katerega prej še vedela ni, postal najprej tvoj oče, potem pa še njen mož... Ni ga ljubila, tudi on je ni ljubil, živela sta pač drug ob drugem, dokler se ni Sivec preselil k eni tistih žensk, h kateri je že prej zahajal...«

»Uboga, uboga mama!« je zaječala Lenka.

»Kar je bilo lepega v njenem življenju, je morala drago plačati... in še plačuje... Pa bi lahko bilo drugače, čisto drugače...«

»Kako drugače?«

»Petrin je nameraval zapustiti ženo in družino ter se za stalno preseliti k nam. To je večkrat rekel. In bi bil tudi storil. Zdaj po vojni je s temi stvarmi laže, kakor je bilo prej. Takoj po vrnitvi iz internacije je prišel... Sedeli smo v kuhinji pri kosilu... Lena je bila s teboj v zadnjem mesecu, Sivec se je usajal zaradi slabega kosila, jaz pa sem razlagala, da so trgovine, mesarije in pekarnje še vedno prazne... Vsem je bilo mučno, najbolj pa seveda Leni in Petrinu...«

»In zakaj mama ni čakala do konca vojne?«

»Zakaj, zakaj! Saj to je, da človek često napravi prav tisto, česar ne bi smel. Ni verjela, da bo Petrin, če se bo živ vrnil iz internacije, res prišel ponjo, ko je pa vojna, ki je ni in ni hotelo biti konca, tako spremenila ljudi... in živa, kakor je bila, si je želela moškega, Sivec, tvoj oče, pa na oko ni bil napačen dedec in znal je lepo govoriti... in še zmerom se je imela za nekaj manjvrednega... in... kdo bi vedel, kaj je še bilo...«

»A potem... potem, ko je oče zapustil mamo, Petrina ni več bilo k nam?«

»Ni ga bilo... samo dvakrat ali trikrat, kolikor vem, sta se videla mimogrede, toliko da sta se pozdravila... To je Leno žrlo in jo še žre... Kakšno lepo in veselo dekle je bila... Na Dolgi cesti je ni bilo postavnejše, lepše in bolj vesele... kakšna pa je zdaj... eno čez štirideset jih ima, pa ji je videti, kakor da ji je že več kot petdeset...«

Zadihana je utihnila. Lenka pa je še zmerom nepremično, kot otrpla, sedela na zofi in s široko odprtimi očmi strmela v babičin prsteno sivi obraz in v njene bele roke pod grozljivim polkrožnim nagrobnikom iz orehovine, ki je že davno izgubil svoj lesk.

»Trudna sem,« se je čez čas oglasila babica s komaj slišnim glasom, »zelo trudna... zdi se mi, da bom zaspala... po dolgem, dolgem času bom nazadnje le zaspala... Ugasi luč, Lenka, in pojdi tudi ti v posteljo... Kar sem ti povedala, obdrži zase... Že tako Leni ni lahko... No, pojdi, lahko noč... spala bom... spala...«

Lenka se je trudoma dvignila in se opotekla k babičini posteljni omariči.

»Lahko noč, babica,« je jeknila, »in hvala, hvala, babica, da ste mi povedali...«

Stegnila je desnico, ugasila svetilko in se opotekla iz sobice.

Preden se je lotila pometanja in pospravljanja, je dolgo stala kot omotična sredi kuhinje, in še potem je vsak čas prenehala in se s široko odprtimi očmi zazrla v črno noč onstran okna.

Bom mogla odslej še sedeti v prvi klopi tik pred njim, ga poslušati in si zapisovati njegovo razlago? Mi bo še prijetno ob njegovem toplem pogledu in prijaznem smehljaju? ... Ali pa mi bo zdaj, ko se je megla razpršila, laže, kakor mi je bilo prej? Zdaj vem, zakaj me ni marala učiteljica drugega razreda, Zeleni kričač, vem, zakaj je tudi mama in babica nista cenili, zakaj je mama, ko sem ji izročila njegov pozdrav, rekla samo hvala, zakaj me je nadrla, če sem po dvakrat, celo trikrat na dan začela govoriti o njem, češ ali ni na šoli drugega profesorja, če ga dva dni nisem omenila, pa je sama povprašala po njem. Šele zdaj razumem marsikaj, kar se je dogajalo pri nas doma in tudi pri zemljepisnih urah. Kolikokrat je Petrin sredi najbolj živahne razlage obmolknil, se z žalostnim pogledom ozrl skozi okno, in šele ko se je sprehodil po razredu, spet nadaljeval razlago. Ni srečen, tudi mama ni srečna. Toda ne zato, ker nas je zapustil oče. Še vedno ima rada Petrina. Njene ločitve niso krive samo ženske, h katerim je oče zahajal, marveč tudi to, da očeta ni ljubila. Ni to tisto, kar mi je hotela povedati po večerji, pa je preložila do moje mature? In on? Mi ni rekel, da so želje, srce in čustva eno, stvarnost pa drugo? Tudi on jo ima še vedno rad, zato pa je naročal pozdrave zanjo, zato pa je mene, izrezano mamino, kakor mi je babica že večkrat rekla, gledal tako ljubeznivo in toplo ... In nima prav zato rad tudi mene? Seveda drugače kakor jaz njega, drugače, kakor si želim, da bi me imel ... takoj se je popravila, drugače, kakor sem ga imela rada, kakor sem si želela, da bi me imel rad ... Z babičinim priznanjem se je vendar vse spremenilo ... med menoj in njim niso samo leta, ni samo njegova žena z dvema sinovoma pa to, da je moj profesor, pač pa tudi moja mama, a tudi oče, ki ga nimam več, in babica, ki leži pod nagrobnikom ...

Da, da, tam so smučarske hlače, ki sem jih zavrnila. Z njimi sem zavrnila tudi mamino ljubezen, mamino žrtev in mamino trpljenje. Grda sem bila, grda. Že zaradi mame jih moram obleči in oditi na Komno.

Sicer pa: zakaj ne bi šla? Nisem več zakasnela pubertetnica, ki o življenju in ljubezni ničesar ne ve in ničesar ne razume, ki svojih čustev nima v oblasti, ki ... Moram na sonce! Če ne na vroči afriški pesek, pa na hladni planinski sneg; tudi tam je sonce, če ne žgoče, poletno, pa blago, zimsko. In če bo na Komni Petrin, mu bom povedala, da vem vse. Že prej pa bom kljub babičini prepovedi povedala mami, naj s svojo skrivnostjo ne čaka do moje mature ... Torej se bova s Petrinom že čez nekaj dni pogovarjala. O čem? O moji podstrešni sobici in o ljubezni, ki jo je užival v njej ... Ne, ne, tudi o

tem se ne bova pogovarjala... Ne bom mu povedala, da vem, niti slutiti ne sme, da vem... Tudi mami ne bom povedala. Ni ji lahko, ni jima lahko... Še teže bi jima bilo, če bi vedela, da jaz vem, kako je bilo in kako je zdaj z njima. Zakaj še jaz ne bi imela svoje skrivnosti? Nekaj megle naj le ostane med nami tremi; morda je kar prav, da ljudje vsega, prav sega ne vedo drug o drugem, čeprav so si še tako blizu...

Vzela je zavitek v roke.

Torej naj res grem?

Ne da bi si bila odgovorila, je zavitek odvila, si hlače oblekla in odhitela v vežo. Tam je prižgala luč in stopila k ogledalu. Rdeča, mehka jopica, mamino novoletno darilo, se je tesno oprijemala njenega života, modre, tesno opete hlače pa so jo delale še višjo in še bolj vitko, kakor je bila.

»Pojdem, pojdem!« se je dokončno odločila.

Skočila je k vratom v babičino sobo in jih odprla.

»Babica! Babica, že spite?«

Samogibno je segla k stikalu in ga obrnila.

»Babica, pogledjte!...«

Glas v grlu pa ji je zastal, ko je zagledala pod visokim lesenim nadgrobnikom negibni, peščeno sivi obraz in negibne bele roke.

Planila je k postelji in zgrabila za roke, ki so brez moči ležale na rdeči odeji.

»Babica...«

Roke so bile hladne.

Položila je dlan na izsušeni obraz.

Tudi obraz je bil hladen.

»Babica!« je kriknila v grozi.

Babičine oči se niso odprle, njene ustnice se niso zganile.

»Babica, babica, babica!«

Odgovorila ji je le mrtva tišina s svojim hladnim, grobnim molkom.